

HET BREISTERTJE.

„Lief kind, zoo druk nog bezig?
Het werk heeft haast misschien,
'k Zou 't anders liever staken,
Ge kunt toch niet meer zien.”

Maar door het schemerdonker
Sprak lachend 't meisje: „Och,
Schoon 'k haast mijn werk niet zien kan,
'k Geloof het vordert toch.

Ik mag zoo graag wel breien;
Steekt moê straks 't licht dan aan,
Zoo zegt zij: Wel, wat hebt ge
Weer veel voor mij gedaan.”

'k Dacht toen: „Zijn wij bij 't zaaien
Des Woords niet 't kind gelijk?
We zien niet — maar gelooven,
Dat de oogst komt, schoon en rijk.

Moog, als straks 't licht zal stralen,
Als 't donker is voorbij,
De Heer tot ons ook spreken:
Wel deedt ge veel voor Mij!”

A. J. H.

De Pest.

De berichten van het optreden der pest, zoowel in China als in Indië, brengen ons het schrikbeeld eener epidemie, zooals die in den loop der tijden, nu hier dan daar, reeds zoo dikwijls heeft geheerscht, en steeds talloze slachtoffers eischte, voor de aandacht. De vraag is, of wij tegenwoordig tegenover deze ziekte, en vooral tegenover haar uitbreiding, nog zoo hulpeloos staan als in vroegere jaren. Om deze vraag te kunnen beantwoorden, moeten wij eerst eenige woorden over den aard der ziekte laten voorafgaan.

De pest is een acute infectieziekte, d. w. z. zij wordt veroorzaakt door bepaalde bacteriën, d. z. microscopisch kleine splijtzwammen, die zich in het bloed van menschen of dieren ontzaglijk snel vermeerderen, de organen en weefsels des lichaams aantasten en door overbrenging van het ziektegif van den een op den ander tot de uitbreiding der epidemie bijdragen. Kitisato en Yernin hebben in het jaar 1894, onafhankelijk van elkander, tijdens een epidemie in Hongkong, de pestbacillen ontdekt, die veel overeenkomst vertoonen met de bacillen der kippencholera. Van groote beteekenis is voorts, dat wij nu weten, dat de pest niet alleen een ziekte der menschen, maar ook van kleine zoogdieren, vooral ratten is; daardoor heeft de pest haar geheimzinnig karakter verloren, wij kunnen haar bestrijden gelijk elke andere infectieziekte; want hoewel de resultaten van de behandeling der uitgebroken ziekte nog zeer ontmoedigend, ja minimaal zijn, is het toch mogelijk door strenge maatregelen de uitbreiding der ziekte tegen te gaan.

De ziekte kan verschillende vormen aannemen en wel als *builen-* of *bubonenpest*, waarbij de hals-, lies-, okselklieren sterk zwellen, dikke builen vormen en tenslotte veretteren; als *huidpest*, waarbij groote zweren ontstaan van het karakter der karbonkels, (zoogen. negenoog,) en als *longenpest*,

waarbij een uiterst gevaarlijke longontsteking met veel opgeven van bloederig slijm het voornaamste kenteeken is. Deze laatste vorm is het gevaarlijkst en besmettelijkst; van de 100 aangetaste personen sterven er 90 tot 95, en de zieken vormen het grootste gevaar voor hun omgeving. Bij alle vormen treden voorts koorts, ijlen en bewustzijnsstoornis op, hartzwakte komt er zelfs bij krachtige personen zeer spoedig bij; in de tegenwoordig in Charbin heerschende epidemie zijn talloze personen, die 's morgens nog gezond aan hun arbeid gingen, 's avonds als lijken aangetroffen, — zóó snel werkt het pestgif.

Op welke wijze komt nu de epidemische verbreiding der ziekte tot stand?

Allereerst door overbrenging van het ziektegif van den eenen mensch op den ander; dit is vooral bij de longenpest het geval, daar met het hoesten talloze pestbacillen in de lucht worden geslingerd, die door inademing bij anderen de ziekte veroorzaken. Deze wijze van overbrenging kennen ook de inboorlingen der pestlanden, waar de ziekte meer of minder inheemsch is, vooral Indië en China, en daar zij zich niet weten te beschutten tegen de besmetting, laten zij de aangetaste zieken aan hun lot over, en vlieden naar andere plaatsen, waarheen zij evenwel, daar zij meestal reeds met de kiemen der ziekte besmet zijn, de ziekte eveneens overbrengen; hierdoor is dan de ongemeen snelle uitbreiding van menige pestepidemie te verklaren. De etter uit de pestbuilen schijnt daarentegen veel minder gevaarlijk te zijn en niet zoo gemakkelijk aanleiding tot besmetting te geven, omdat in dit stadium de pestbacillen verdwenen zijn en voor andere bacteriënsoorten hebben plaats gemaakt.

In de tweede plaats hebben de bacteriologische onderzoekingen van den laatsten tijd getoond, dat bij de uitbreiding der pest ook nog bepaalde diersoorten, en wel hoofdzakelijk ratten en mormeldieren, in Mongolië tarbagan genoemd, een rol spelen. Reeds bij de oudste pestepidemieën werd het opvallende feit waargenomen, dat aan de uitbreiding der ziekte onder de menschen een groote sterfte onder de ratten voorafging. Een aanduiding hiervan vinden wij ook in den Bijbel, waar in 1 Sam. V de plaag, die onder de Philistijnen als straf voor het veroveren van de arke Gods uitbrak, de builenpest schijnt geweest te zijn, en waar ter afwending van de plaag vijf gouden builen (in de Statenvert. staat *spenen*; dit moet zijn: builen) en vijf gouden muizen door de Philistijnen als schuldoffer gebracht werden. Zoo werd b.v. ook in 1894 in Canton 2 à 3 weken voor het uitbreken der pest een groote sterfte onder de ratten waargenomen. De anders zoo schuwe dieren verlieten hun holen, liepen waggelend onder de menschen rond, en stierven. Hoe sterk de rattenpest toen heerschte, daarvan kan men zich een begrip maken, als men leest, dat in een stadsdeel van Canton alleen 35250 doode ratten gevonden werden. Het feit, dat de pest eigenlijk een rattenziekte is, die op de menschen overgaat, is den bewoners der endemische (inheemsche) pesthaarden bekend, en door hen zeer gevreesd. In vele streken van het Himalaya-gebergte, in het endemische gebied van Uganda, vluchten daarom de bewoners uit hun hutten, als de ratten beginnen te sterven. Hierin vinden wij tevens een verklaring voor het hardnekkige voortbestaan der pest in bepaalde streken; de lijken der doode ratten, die overal blijven liggen, met de ontzaglijke menigte pestbacillen, de verontreiniging van de toch al zoo smerige donkere hutten der inboorlingen met de excrementen (uitwerpselen) der zieke dieren geven telkens weer aanleiding tot het opflikkeren van nieuwe endemieën en epidemieën.

Hiermede zijn wij tevens aan de derde oorzaak van de groote uitbreiding der pest in de Oostersche landen aangekomen, n.l. de alle hygiëne in 't aangezicht slaande toestanden onder het volk, dat, in de smerigste hutten en krotten wonend, dicht op elkaar gepakt, zich vaak met het slechtste en ongezondste voedsel vergenoegt, en wegens groote armoede ook vergenoegen moet. Wat door de armere klassen van het Chineesche volk als voedsel wordt gebruikt, is haast ongelooflijk: rotte eieren, gemeste ratten,